

FATÖRŐ, HEGYHENTERGETŐ, VASGYÚRÓ

Hát hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl volt, az óperenciás tengerökön is túl volt, az üveghegyek mellett volt egy szegény embernek egy kis háza.

Azon kérte mindég a felesége az Istent és az ember is, hogy csak egy fiút adna nekik, mer(t) fiuk nem volt. Egyszer az asszony nagy örömmel dicsekedett a férjének, hogy:

— Megáldott az Isten! Úgy érzem, hogy anya leszek.

Hát telt, múlt az idő. Eljött az idő, megszületött a kis-fiú. Azon tűnődtek, milyen nevet adjanak neki? De mive(l) az embernek más munkája nem volt, nem is tudott megélni, csak a favágásbú(l), há(t) Fatörő lett a neve.

Nyött a gyerek, szépen fejlődött; erősödött évről évre. Elgyütt, már hétéves volt, de még mindég szopott. Kibarangó(l)t az apjával az erdőre. Segít neki egy kis fát vágni, rőzsét szedni, vagy valami. Ne unatkozzon otthon, megunta a játékot.

Odament egy óriási nagy töl(gy)fához. Gyönyörű szép sudaras derekú töl(gy)fa vót. Próbá(l)gati két kézzel mozgatni, de még csak a levelit se tudta megmozgatni, hogy a fa rezegjen. Akkó(r) sírva fakadt:

— Ej, de gyöngé gyerök vagyok még!

Még a fiú ott búslakodott, szomorkodott magába(n), elébe termött egy öreg emberke. Azt kérdezi a fiútul:

— Fiam, miér(t) sírdogálsz? Mi a bajod? Nagyon fiatal vagy még.

— Édös öregapám, én azon tűnődök, azé(rt) sírdogálok, én olyan erős szeretnék lenni, hogy ezt a fát tüvestül ki-

szedjem a fődbül, és oda vinni, ahová én akarom. És úgy bánni vele, mint egy pá(1)cával.

— No, azon ne sírdogá(1)j, fiam! Azon én segítök, csak menj haza, és mondd az édösanyádnak, hogy még szoptasson hét esztendeig, akkó(r) még erősebb löszöl. És gyere ki minden esztendőben azt a fát próbá(1)d megrázni. Meglátod, hogy mindég erősebb vagy, mindég jobban mozog.

A gyerök szót... megköszönte az öregnek. Az öreg eltűnt, ű mög elmönt az anyjához. Kötött egy kéve rőzsét, és elmönt az anyjához. Az öreg mög elmönt. És utána balagott hazafelé.

Azt mondja az édösanyjának:

— Édösanyám, nagyon gyöngö vagyok még. Azt mondta neköm egy öreg ember, hogy arra kérjem meg magát, hogy szoptasson még hét esztendeig.

— Jó(1) van, fiam, hát csak szopjá(1)! Maj(d) talán anynit keresünk, hogy jól bírok élni, hogy tej legyen elég.

Úgy is volt. Telt, múlt az idő, egyik év a másikra. De a gyerök kiment a fáhol minden évbe(n) megpróbá(1)ni. A hetedik esztendőbe(n), mikor hét év má(r) lejárt, akkó(r) má(r) tizennégy éves vót. Ment, próbá(1)gati a fát. Megrázta, csak úgy zörgött, hullott a makk rula. Akkor má(r) erős vót:

— Na, csak még egy kicsit.

Még ű ottan kínlódik a fával, erő(1)kődik, hogy ű ottan kihúzi, akármibe kerül, de nem birt vele sehogy se, megint előtte termett az az öreg emberke:

— Édös fiam, látom, mindönáron erő(1)ködni akarsz. De hát mondd meg anyádnak, szoptasson még hét esztendeig, akkó(r) kiveszed fél kézzel.

Elment oszt a gyerek haza. Mondja az édesanyjának, hogy mit mondott neki az öreg ember megint(t).

— Ejnye, édös fiam, mos(t) má(r) nagy vagy, ezt nekem nagyon nehéz lesz kibírni, me(rt) nagyon fáj a hátam. De azé(rt) lesz mégis.

A gyerekek aztán segítettek az apjának, hogy minél több pác(n)zt keressen, hogy ű minél(1) jobban birjon szopni.

Elmú(1)t egy esztendő, elmúlt kettő, gyün a harmadik. Ű mindég kiment a fáhol megpróbá(1)ni, de bizon nem ment vele semmire. No, a negyedik esztendőbe(n) má(r) olyan erőt kapott, belekapaszkodott a fába két kézzel. Hol egyik ó(1)dalára dűtötte, hol a másakra. Csak úgy röcsögött a gyökere, de még nem gyűtt ki.

Elment haza, mondja az anyjának:

— Édesanyám. Igaz, még három esztendő van vissza, de akkorára csak elérem, amit akarok. Hozok olyan szálfát egyet haza, hogy még é(1)nek, annak az árábú(1) megé(1)nek. Me(r) nincs annyi pintér az országba(n), hogy aztat a fát tíz esztendeig dongának föl tudja hasítani, abbú(1) annyi lesz. Annak az ára pedig magiknak elég lesz.

Mikor osztán lejárt a három esztendő, a harmadik év végén kiment a gyerek a fáhol. Belekapaszkodott csak úgy egy kézzel, úgy kirántotta a földbű(1), mint a sárgarépát, mintha sose lett vó(1)na benne. Fölkapta a vállára, mint egy kéve rőzsét, és ballagott vele haza.

Mikó(r) meglátták a falusiak, az(t) hitték, gyün az egész erdő haza, me(rt) ű nem vágott le egy ágat se, csak úgy cakkompak, mindönöstű(1). Mikor ledobta vállárú(1) a fát, akkorát zökkent az udvarba(n) a föld, hogy a kis ház egy méterrel lejjebb esött.

Megijedt az édesanyja:

— Jaj, édes fiam, mi(t) csiná(1)tá(1)? A házunk összedűl!

— Dehogy dűl össze, édesanyám! Majd építsünk nagyobb. Hanem most annyit még megteszek, hogy a fát összevágom. Összerakom mind rakásra, ölbe, és azután magik csináljanak vele, amit akarnak. Eladhatik, vagy tüze(1)hetik, csak énnéköm süssön akkora cipót, hogy egy hétig neköm elég legyen!

Meg is sütté az anyja. Egy nagy kocsi lisztet meghozatott

a városbú(l), a malombú(l). Azt az öszzest mind megsütötte egy cipónak. Mer(t) hát a gyerek jó gyomrú volt, annyit meg tudott enni, mint más ember húsz hétig, mer(t) a sok szopás nagyon kimosta a gyomrát.

Beletette az ő bőrtarisznyájába a cipót, és fogta az ő favágó baltáját, avval nekiindú(l)t a világnak, országotvilágot próbá(l)ni.

Amint megy, mendegél országrul országra, egyszer lássa messzirú(l), hogy egy óriási hegysor van előtte, de egyik jobban gurul, mint a másik. Ugyan mi lehet ez? Gondoskodik magába. Nem lát senkit. Csak egy kis embert lát a hegy lábáná(l). Az a kis embör csak nekivetette annak a kősziklának a vállát, egyet nyomott rajta, és az a hegy má(r) fölguru(l)t. Gondoskodik magába(n):

— Ej, ez nagyon erős ember lehet, hogy egy hegyet föl tud emelni, föl tud gurítani!

Odaér hozzá, odaköszön:

— Jó napot, Hegyhentergető komám!

— Adjon Isten, Fatörő komám, neköd is.

— Hát hunnand ismersz te engem, hogy én Fatörő vagyok?

— Ja, hát én hallottam má(r) híredet. Nagyon sok erdőt kicsupá(l)tá(l) má(r) fél kézzel úgy, mint az asszonyok a kendört nyáron. De én arra nem járhattam tifeletök, mert arra nincsenek hegyek. Én csak ott szeretök bolyo(n)gni, ahol az embereket hon kiségiteni, hon meg megbosszantani tudom. Egyik ha megharagít, annak rágurítom a földjére akármelyik nagy hegyet. Azután gyün hozzám könnyörögni, hogy gurítsam vissza.

— Jobb lesz, pajtás, gyere velem! Menjünk mink együtt.

— Huva menjünk, Fatörő komám, mer(r)e bolyo(n)gunk a világba? Úgyse találunk nekünk való munkát.

— Dehogynem, találjunk majd, ne félj semmit! Én hallottam (má(r), van egy király, nem messze tőlünk, a szomszéd országba(n). Annak van három szép lánya. De a király

nagy szomorúságba esett, mer(t) mind a három lányát egy napon ellopták. És úgy nyoma veszett, hogy nem tudja senki, hogy hova lettek. Csak mink ketten kevesen vagyunk hozzá, még egy kolegát kell keresni.

— Nem baj, van énnéköm — azt mondja a Hegyhentergető —, van énnéköm egy jó kolegám. Itt van, nem is nagyon messze tülem, a vashegyek lábánál, ott gyúri a vasat.

Mennek osztán, mendegé(l)nek. Ha hegy akadt útjukba, könnyen segítettek rajta, mert a Hegyhentergető koma egyszerűen fé(l)retolta. Ha pedig nagy folyó akadt az útjukba, azon mög Fatörő koma segített rajta avval, hogy kihúzott egy nagy fát a fő(l)dből, átdobta rajta, és mint hídon, azon átmöntek.

De azt mondja Hegyhentergető:

— Fatörő komám, ketten vagyunk, de valamelyikünknek vezetőnek kell lenni! Próbáljunk meg, hogy melyikünk erősebb! De ne veszekedésből, csak próbáljunk!

— Próbáljunk no, pajtás! Ájde, birkozzunk!

Összekapaszkodtak birkózni. Hegyhentergető koma a Fatörőt úgy vágta fő(l)dhöl, hogy bokáig beleszakadt a lába a fő(l)dbe. Fatörő koma fölugrott, úgy vágta oda a Hegyhentergető komát, hogy az lement térdig.

— Ej koma, mégis te, úgy látom, erősebb vagy, mint én. De próbáljunk még egyszer!

Összekapaszkodtak harmadszor is. Fatörő komát belevágta fé(l)szárig a fő(l)dbe. Ez is osztán egy kicsit összeszedte magát, úgy vágta Hegyhentergető komát a fő(l)dhön, hogy belement fenéig. Kapaszkodik a Hegyhentergető koma, hogy majd kimászik a fő(l)dből, de nagyon nehezen. Fatörő koma megfogta a kezit, kihúzta:

— Na, gyere pajtás! Most menj!

— Mos(t) má(r) belátom, pajtás, erősebb vagy, mint én. Hát te leszöl a vezér.

Mennek osztán, mendegélnek. Megtalá(l)ták a Vasgyúró komát, aki egy nagy hegyóriás tövébe(n) óriási nagy rakás vasat úgy gyúrta, mint az asszonyok a tésztát.

Odaköszön hozzá a Fatörő koma:

— Adjon Isten jó napot, Vasgyúró koma!

— Adjon Isten neköd is, Fatörő komám! Hol jártok? Mi járatban vagytok?

— Hát elmentünk országot-világot próbá(l)ni, ha akadna valami szöröncsénk valahun. Elgyüssz-e velünk?

— Elmék én veletök, pajtás, csak azt akarom tudni, hogy melyikünk erősebb, hogy melyikünk lesz a vezető? Melyik lesz a vezér? Elébb birkozzunk!

— Nem bánom, Vasgyúró komám, hadd birkozzunk!

Összekapaszkodtak. A Vasgyúró koma úgy vágta Fatörő komát a fő(l)dbe, belemönt térdig.

Ej, gondolta Fatörő koma, ez nem jó. Ennek má(r) erősebb marka van, mint vó(l)t. Ebbe jobban bele kell kapaszkodni!

Összekapaszkodtak másodszer is. Akkor meg a Fatörő koma vágta bele a Vasgyúró, belement fenékgig. Vasgyúró is összeszedte magát, kiugrott. Ölre kapta megint a Fatörő komát, és belevágta derékgig. Fatörő kiugrott, mint a labda, elkapta Vasgyúró komát, úgy vágta a földbe, hogy belemönt nyakig. Azt mondja neki:

— No látod, komám! Mos(t) megölhetnélek, mer(t) csak a fejed van ki, de nem bántlak. Gyere velem!

— Belátom, pajtás, hogy erősebb vagy, mint én. Hát szót is fogadok. Hegyhentergető komáva(l) együtt hallgassunk a szavadra. Menjünk együtt mind a hárman! Legyünk jó barátok!

Amint mennek, mendegélnek, hát lássák, hogy tizenkét szekér, mindegyik előtt négy-négy ökör van, tele van a szekér vassal, de elsüllyedtek a sárba, úgy hogy nem látszik ki a szekér a sárbú(l). Az ökrök hiába csavarognak, forgatják a rudat, nem birik a szekeret kihúzni.

Könyörög az ispán, mer(t) ott vót a bérösökkel együtt, ennek a három fickónak, hogy segítsenek űneki, hogy segítsenek kihúzni a sárbú(l) a szekereket!

— No, mink segítünk szívesen — azt mondja a Fatörő —, de mit fizet, ispány úr, hogyha mink kihúzgáljuk magunk a szekereket a sárbú(l)? Fogják ki az ökröket mindön szekér elül!

Kifogták. Azt mondja az ispány, amit kérnek, ű mindönt fizet, csak mehessenek az úton, mer több helyütt ilyen sár lesz.

— Én nem kérök mást, csak annyi vasat adjon nekem, amit az én két kolegám el bir vinni!

— Azt adok én szívesen, mer(t) van elég.

Gondolta, mit, úgyse bir ez a két-három embör többet két-három vasnál elvinni, mer(t) a vas nehéz!

Mindjárt fogta Fatörő az első szekér rúdját, egyszerre mint egy kis talicskát kirántotta a partra. Így sorba kihúzgálta mind. Akkor odaállt a legszélső szekér mellé a két kolegával, kihúzott a szekérbű(l) két hatalmas szál vasat. Ki legvastagabb vasrúd vót, rátette a kettőnek két felű(l) a vállára. Elkez(d)te rá pakó(l)ni körösztbé a vasat. Má(r) egyik szekérrű(l) rápakó(l)ta teljesen, egyik szekér üres lett, azt fé(l)retaszította:

— Ez a bérös má befoghat.

Az ispány úr csak néz, de nem szól semmit.

Két kolega egyet lép, odalép a másik szekér mellé. Így sorba fölpackó(l)ta mind a tizenkét szekér vasat:

— Most, ispán úr, elmehet haza, vagy egyszerűen megfordu(l)hat, és hozhat másikat! Mink evvel menyünk.

Az ispán megijedt, hogy most mi lesz űvele? Mit szól neki a király, hogy most űk vas né(l)kű(l) mennek haza?

— Nem tehetünk rula, erre nekünk nagy szükségünk van.

Odaérnek aztán egy nagyon nagy pusztáhon. Ott akkora kazal búzák vótak, amekkorát még űk se láttak soha. De

gép nem vót, akive(l) kicsépöljék, csak olyan szűrűket csiná(l)tak, és lóva(l) rugatták.

Azt mondja Fatörő az úrnak, (mi)kó(r) beköszönt hozzá:

— Uram, jó bérér(t) mink kicsépeljük ezt a gabonát. Egy hét alatt kész lesz az egész, ha azt megadi, amit kérünk.

— Adok én mindent, amit csak kérnek, enni-innivalót, még pénzt is, amennyi kell.

— No jó. Mos(t), Vasgyúró komám, tegyétök le a vasat, és á(ll)j neki, gyúrjad! Csiná(l)j belüle olyan masinát, akit egy ember tud hajtani úgy, mint a köszörűküvet, de az csépö(l)jön is, de örlessen is!

Mindjárt a Vasgyúró koma kozzáfog. Elkezd(d)te gyúrni, csiná(l)ni. Hát abba(n) a napba(n) készen is lett. Osztán hozzáfogtak. Hegyhentergető hánta a gépbe a búzát, nem kellett oda vágó vagy etető, az csak hányta, és má vitte is. Csak a bérösnek mondta, hogy vihetik a szalmát, űneki nem kell. Odahoztak két nagy hombárt, vagyis egy nagy hombárt, akibe az összes gabona belefért. Űk egy hét alatt kicsépö(l)ték az összest mind. A hambár tele lett búzával. Azt(t) mondták az úrnak, űk elvégezték a munkát, hát most adja ki a bérüket.

— Hát mit kérnek?

Űk nem kérnek mást, csak annyi búzát adjon, amennyit űk el bírnak vinni.

Ó, ad ű, szívesen.

Azt mondja a Vasgyúró komának a Fatörő koma:

— Komám, ebbű(l) a masiná(bú)l) csinálj két szál rudat; akit alátolunk a hambár alá!

Meg is csiná(l)ta.

— Na, most fogjátok meg úgy, mint mikó(r) hoztátok a vasat, hogy mind a két vállatokra legyen a két vége. Oszt próbáljunk, ha lehet, menni addig, még odaérünk ahhol a nagy erdőhöl.

Úgy is vót. Odaértek űk a nagy erdőhöl. A nagy hambárt fölvették. Az úr nagyot nézett utánnik. Ott a hambárt letették az erdő szélin. Fatörő kihúzott két nagy hatalmas fát a fő(l)dbül, annak, a baltájával, egyszerűen ágait lecsapkodta. A hambárt a derekán köröszttű(l)fektette, így a két vasrúd megindu(l)t, ki lehetett lótni* vele, kicseré(l)ni.

Most azt mondta Vasgyúrónak:

— Vasgyúró komám, jó kemény karod van! Most nekem csinálj ebbű(l) egy jó kemény fejszét, de olyant, hogyha földobom, a hátamra esik, hogy el ne törjön a nyele!

Vasgyúró koma hozzá is fogott. Meggyúrta a fejszét, belecsiná(l)ta a nyelit.

Ezalatt egyszer megijedt a Hegyhentergető koma, hogy a pusztá felű(l), ahol űk dolgoztak, gyün egy iszonyú nagy vadkan. Úgy csattogtati azokat a nagy agyaráit, hogy még a szikrát is hányi. Ezt az úr kű(l)dte utánnik, hogy ezt a három embert a vadkan hagy szaggassa széjjel, hogy a búzáat vissza tudja hozatni a béröseivel.

Azt mondja a Fatörő koma:

— Na, pajtások, semmit! Majd én elbánok vele, csak te csiná(l)d a fejszét!

Mikor a vadkan odaért, az ű kis fejszégéve(l) akkorát ütött a fejire, hogy annak egyik felű(l) a foga letörött. De a kan megfordú(l)t és csak ugrott neki. Még egyszer rácsapott; másodszor eltörött a másik foga is. A harmadik csapásra úgy megütötte, hogy megdőglött. Földobta a hambárt tetejére:

— Jó lesz ez, pajtás, pecsenyének! Na, kész-e má(r) a fejszém?

Azt mondja a Vasgyúró koma:

— Éppen most végeztem el. Kiköszörű(l)tem. Mos(t) má(r) készen van!

— No, add csak ede! Hagy próbáljam ki!

* cserélni.

Fogta a Fatörő a fejszének a nyelit, megcsavarta a feje fölött, úgy fölhajtotta, olyan magosba, hogy alig látták. Mikor a fejsze leesött, ráesött a Fatörőnek a hátára; a nyele kettétörött. Azt mondja neki:

— Vasgyúró komám, nem jó(l) dó(l)goztá(l). Gyúrd mög keményebbre, mer(t) eltörött, ennek pedig eltörni nem szabad!

Vasgyúró koma meggyúrta a nyelit még keményebbre. Megin(t) fölhajtotta a levegőbe annyira, hogy nem látták a fejszét. Mikor a fejsze visszaesött, megin eltörött a nyele:

— Na, Vasgyúró komám, te nem jó acélkovács vagy!

Megharagudott a Vasgyúró koma:

— Megá(ll)j, komám, maj(d) mos(t) többet nem törik el.

Meggyúrta olyan keményre, csak úgy szikrázott. Harmadszor aztán, mikor földobta annyira, hogy két nap várták, még leesött, ráesött a hátára. Akkor nem törött el a nyele.

— Na, most, komám, jó lesz! Most fogjátok föl a hambárt, és menjünk mos(t) má(r)! Hús van, kenyér megvan. Lesz elég!

Amint megindú(l)nak az erdő szélén, néz ki a Hegyhentergető koma. Hát látja, hogy gyün egy nagy tüzes bika utánnik. Ugyancsak abbú(l) a majorbú(l), ahunna a vadkany. Megijedtek mind a ketten, maj(d)nem ledobták a hambárt, hogy most a bika agyonszurkáli őket. De a Fatörő azt mondta:

— Ne féljétek, majd elbánok velem! Van most jó fejsze a kezembe(n).

Mikor a bika utolérte őket, úgy vágta, hogy rögtön össze-rogyott, egy csapásra megdőglött. Földobta a hambár tetejibe.

Mennek megin(t) tovább. Néz hátra a Hegyhentergető koma, megin(t) gyün egy óriási nagy bivaly, de az úgy fúvja még az ór(r)án is a lángot. Olyan mérges vót rájuk, hogy

mér(t) vitték el az urának a búzát. Mer(t) az kú(l)de utánnik.

Na aztán a bivaly odaért hozzájuk. A Fatörő koma kiállt vele szembe. Hát avval má kicsit több dolga akadt. Egypárat köllött koppantani, mer(t) mindönáron ütet akarta legázó(l)ni, mer(t) ű vót leghátú(l). De oszt eltalálta azt is, úgy meg talál(l)ta ütni egy ütéssel, hogy az csak össze-rogyott. És fogta, földobta a hambár tetejére:

— Na, most mind a hármunknak van hús, megyünk.

Beértek a városba. Persze mikó(r) meglátták űket, hogy két embör óriási nagy hambárt hoz a vállán, a harmadik meg, óriási nagy ember, egy óriási baltát hoz a vállán, megy utánnik, hát ezöktű(l) megijedtek, hogy micsoda embörök lehetnek ezek?

Fatörő koma mindjárt kérdi egy úriembörtű(l), hogy merre van a királynak a kastélya? Mer(t) űk mindenáron avval akarnak beszé(l)ni, annak a szolgálatába á(l)ni, ha űket fölfogadi. Mer(t) űk meg akarják a három lányát szabadítani, mer(t) űk hallották, hogy valaki ellopta, de nem tudják, hogy ki.

Mikó(r) ez(t) meghallotta a király, me(rt) mindjárt futtak jelenteni neki a(z) mindjá(rt) örömes(t)be csak kinyitta a kaput.

— Csak gyerünk be!

A hambárt letették.

Fölmegy a királyhoz a Fatörő koma. Beköszön illedelmesen:

— Adjon Isten jó napot, király őfelsége!

— Adjon Isten magának is, vitéz uram! Nem ismeröm, nem tudom, hogy szólítsam. Mi a neve?

— Az én nevem a Fatörő. Van neköm még két kolegám, az egyik neve Vasgyúró, a másik neve Hegyhentergető. Hát ha megfogadna bennünket a király, mink elvála(l)nánk, hogy mink megkeressük azt az utat, amerre elvitték a királykisasszonyokat. És hacsak lehet, meg is szabadítsuk

üket. Csak a király őfelsége adjon nekünk azt, amit kérünk! Adjon nekünk vagy tizenkét szekér kendőrt és tizenkét szekér kenyeret; mer(t) mink hoztunk búzát eleget, ebből(1) süttethet. És tizenkét hordó bort és tizenkét szekér kását, meg egy akkora kotlát,* akibe egyszerre egy szekér kása megfő. És tizenkét ökröt, hogy a kását hús né(1)kű(1) ne kelljön megenni. Van minekünk három állatunk, azt is maj(d) hozassa ki a király, csak elvigyünk mink magunkkal az utunkra. Majd ahol mink megállunk, ott mi megegyünk. Maj(d) mikor megindulunk, akkor jelentkőzünk.

Megadott a király nekik mindönt. Fogták űk azt a szekeket egymás után kötötték az összest. Mindönt fölpakó(1)tak rá. Elibe fogott a két kolega, elkezdtek húzni. Elbúcsúzódtak a királytú(1), és űk mentek az útjukra.

Amint mennek, beértek egy nagyon nagy erdőbe. Az erdő közepin ott vót három óriási nagy tölgyfa, annak a tüviné(1) megállapodtak.

— No pajtás, mos(t) má(r) innen tovább nem megyünk. Itt letelepedünk. Itt tanyát csapunk, és innen járjunk keresni azt az utat, amerre elvitték azt a három királykisasszont.

Mer(t) úgy mondták, hogy a királykisasszonyokat a föld alatti világba, az alvilágba vitték. De hogy ki és mi, az(t) nem tudja senki. Tehát azt a lukat meg kell keresni, ahol lejárnak.

Úgy is volt. Megcsiná(1)ták a sátorukat, gunyhót, kotláknak tűzfalat, mindönt.

Az első napon ki marad otthon? Otthon marad a Hegyhentergető koma. Ő osztán a kotlába osztán a kását beleöntötte, beletette az egész ökröt is, csak a belit dobták ki. Persze megnyúzták ők azér(t), nem bőrostű(1).

A Hegyhentergető koma otthon vót, főzött. Ezek meg elmentek az erdőbe bolyogni, keresték az utat, Vasgyúró

* lábast.

koma és Fatörő koma. Ők bolyogtak az erdőbe(n) jobbra-balra, a Hegyhentergető koma meg itthon vót.

Egyszer, alighogy elfút dél, beköszönt a Hegyhentergető komához egy ősz szakállú kis embörke. De olyan hosszú szakálla vót, hét rőf hosszú vót. Ezt nevezték Hétrőfösnek. Beköszön a kis embör:

— Jó napot, Hegyhentergető komám! Mit csinál(s)z itt? Mit keresöl? Mit főzöl?

— Kását.

— Adol-e belülle?

— Dehogy adok, mikor ez kell az én két kolegámnak, meg magámnak. Akkó(r) mink mit öszünk?

— Má(r) ha nem adol, akkó(r) megeszem a hasadrú(l)! Avval elkapta Hegyhentergető komát az öreg, elkezdtek birkozni. Hát persze nem soká tartott, mer(t) a Hétrőfös erősebb vót. Odavágta ütet a fő(l)dhön, lekapta a tűzrú(l) a nagy katlan kását, ráöntötte Hegyhentergető koma hasára, és ű aztán nekihasót, és elkezdött lefetyű(l)ni és enni. Az meg ordított, akinek a hasát a kása égette, de nem tudott fölkelni.

— Má(r) hijába sírsz, koma! Má(r) én öszök, te meg majd azután.

Hát ez megtörtént. A Hétrőfös megette a kását mind. Hegyhentergető koma föltápáskodott nagy ügyel-bajjal, de bizon nem nagyon vót űneki jókedve, mer(t) a hasa nagyon fájt. Fogta ű osztán, föltette a másik kotla kását, beletette ű osztán a húst is, de az bizon, mikorára a két kolega estefelé hazagyütt, nagyon hís* vót. Mind a kettő mint a farkas, nagyon éhös vót és ű is, mer(t) nem evett a kásábú(l).

Hát a Hegyhentergető koma fekszik a kásába(n), hította a hasát. A hét rőf szakállú eltűnt, nem látta senki.

* hús, hideg.

— Beteg vagyok, pajtás, megbetegedtem. Lehet, hogy a kása nem főtt meg, mer(t) nem is nagyon tudott megfőni.

Fatörő koma fogja a kotlát, mindjárt leveszi a tűzrű(l):

— Na gyere, koma, enni csak birsz egy kicsit, ha beteg vagy is? Mer(t) enni muszáj, mer(t) másképp még betegebb leszl.

Nekiá(II)tak osztán hárman, szépen a kását megették, pedig az félig nyers vót, vérös vót benne még. Abba(n) a napba(n) nem dó(l)goztak többet semmit, lefeküdtek és aludtak reggelig.

Másnap most a Vasgyúró koma marad otthon.

— Majd én megfőzöm a kását, mer(t) Hegyhentergető koma lusta vót!

De a Hegyhentergető koma nem szót semmit egyiknek se, hogy űneki kivél vót baja. Hadd próbá(l)ja másik is!

Elindú(l)nak másnap. Vasgyúró koma otthon van. Föltetzi a kását a tűzre. Megrakta a tüzet nagyon, hús(t) bele-tötte, mindent. Elővötte a kendört, elkezdte fonni a kötelet, amint a Fatörő megparancsó(l)ta, hogy milyen vastagra fonja.

Hát még alighogy, éppen csak hogy meghallatszott a távoli városi harangszó, egysző(r) beköszönt hozzá Hétrőfös megín(t):

— Jó napot, Vasgyúró koma! Mit főzöl?

— Kását.

— Adol-e belüle?

— Má(r) abbú(l), pajtás nem eszl, me(r)t kell az én két kolegámnak, meg magamnak.

— De megeszem a hasadrú(l).

Evvel összekaptak, birkoztak jó darabig, de mégis a Hétrőfös lett az erősebb. Odavágta és ráöntötte a kását a hasára, és megette rula. A(z) is osztán megbetegedett nagyon. Föltette a másik kását főzni, de kötelet többet nem birt fonni, me(rt) nagyon égött a hasa.

Hazagyün a két kolega estefelé. Má(r) a nap majdnem

lemegy, mire hazaértek. De hiába fáradoztak, mer(t) az utat nem talá(l)ták, hogy hol kell lemenni az alvilágba.

(Ak)kor hazagyünnnek, hát a Vasgyúró koma szintén fekszik.

— Mi bajod, pajtás? Te is beteg vagy?

— Megbetegedtem, pajtás. Éppen délkor, má(r) jóformán megfőtt a kása, és akkor el köllött a tüzet oltani, és így nem főtt meg a kása meg a hús.

— Nem baj, pajtás! A has, gyomor megeszik mindent, ahogy van.

Levette a Fatörő koma a kását a tűzrú(l), nekiű(l)tek mind a hárman, szépen megették. De a Vasgyúró koma nem mon(d)ta meg, hogy őneki kivel vót baja máma.

— No, nem baj, pajtás! Maj(d) hónap én maradok itthon, ti möntök el a lukat keresni.

Úgy is lett. Harmadnap a Fatörő koma otthon maradt. Mihán(t) csak ezök elmentek, ű rögtön föltette a kását főzni. Beletette az egész ökröt, megrakta nagyon a tüzet. Elővette a . . . rántotta az egyik szekér kendőrt, ráakasztotta egy fa ágára, arra a darab kötélre a végit, akit a Vasgyúró koma fé(l)behagyott. Elkezdte fonni tovább. Csak fonja úgy a kötelet, fonja végig. Má(r) az egyik szekér kendőr elfogyott, húzta elő a másikat. Délig megfont hatot. Akkora rakás kötél vót má(r), hogy két szekér nem tudta vóna elvinni.

Egyször pont délkor, még ű ottan fonogat, füttyörész, odaköszön hozzá egy kis ősz ember. Ránéz a kis öregre, az meg köszönti avval a szóval:

— Jó napot, Fatörő komám!

— Adjon Isten, Hétrőfös komám, neköd is!

— Mi(t) csiná(l)sz? Mit dolgozol?

— Fonom a kötelet.

— Az(t) látom. Hát mit főzöl?

— Kását főzök hússal.

— Adol-e belüle?

— Má(r) ebbű(l) pajtás, nem eszöl.

— De, megeszem a hasadrú(l).

— Meg ám, pajtás! Két kolegámérú(l) megetted, de az enyimrű(l) nem eszed ám meg, mer(t) én tudom ám, hogy azoknak az vót a bajik.

Avval elkapta a kis öregöt, a hétrőfös szakállát rácsavarta a keze szárára, és csak húzta maga után:

— Gyere csak, komám, ide ehhöl a nagy fáhol!

Fogta azt a nagy fát, félkézzel annyira meghajtotta a derekát, hogy félig behasadt, és a szakállát a hasadékba szépen beleillesztötte tüvin, úgy hogy az öregnek az ór(r)a a fa kérgét elérte. A nagy fát visszaigyenősítötte az állásába úgy, mint vót, mer(t) nem vót kettétörve egészen, csak megrepedve. Az öreg váltig pickándozott, ugrá(l)t, de a szakállát nem bírta kihúzni, az annyira beleszorú(l)t a fába.

A Fatörő elment szépen a gunyhóba, megrakta a tüzet, hogy csak hadd főjön a kása! Nekiá(II)t a másik kendörnek, fonta a kötelet. Tovább fütyő(l)t, danó(l)t. Elfogyott a kender, mind kész lett a kötél. Amilyen hosszut ű gondó(l)t, hogy ez öleg hosszú lehet. Akkor hozott az erdőbű(l) a nagy fárú(l) egy hosszú szál venyegét. Abbú(l) font egy óriási nagy kosarat. Úgyhogy abba két embör komótosan állva vagy ülve birt üldögelni.

Akkorára estefelé lett az idő, mire ez készen lett. Meggyütt a két kolega. No, mindjárt köszöntik űtet:

— Na, hogy vagy, Fatörő koma?

— Elig jól komám.

— Nem betegödté(l) meg?

— Én nem.

— Megfőzted a kását?

— Meg.

— No, akkor adjá(l), hadd együnk!

— Na gyertök, mer(t) én se ettem!

Nekiű(l)tek osztán a kásának, megették, jóllaktak. Mindegyik egy-egy hordó bort megivott, mer(t) eddig nem ivott

egyik se, mer(t) eszik ágába se vót, mer(t) nagyon fájt a hasik, amint a kása megégette. De mos(t) már smakó(l)t, me(rt) mos(t) má(r) meggyógyú(l)tak.

Azt mondja Fatörő koma:

— Lássátok, pajtásaim, én megfontam a kendőrt mind kötélnek, megcsiná(l)tam a kosarat is. De megtalá(l)tam a lejáráó utat is, hol kell lemenni!

Mer(t) a Hétrőfös az alatt az idő alatt addig cibá(l)ta azt a fát, addig húzta, hogy kidűtötte a fő(l)dbű(l). De persze, mivel a fa derekába vót a szakálla szorítva, kiszabadú(l)ni nem birt. A fa a lukon körösztbe akadt, ű mög szakállánál fogva lógva maradt.

Odahí(v)ta Fatörő mind a két kolegát:

— Nézzétök csak, pajtásaim, ez mutasztotta meg a lejárást!

Ott lógott a Hétrőfös a lukban. Ő meg fogta az ő élős baltáját, és egyszerűen leborotvá(l)ta a szakállát. Ej, nagy huppanással a Hétrőfös leesött, a szakálla ott maradt a fában. Azt a Fatörő szépen kivette, és zsebibe összetekerve szépen eltette. Tehát ű mostan még hétszörte olyan erős lett, mint amilyen erős vót, mer(t) a Hétrőfösnek a szakállába(n) vót a nagy ereje.

— No, gyertök most, pajtások! Ide lefekszünk, és röggelig aludjunk. És azután sorba lemegyünk majd. Egyet leeresztünk közülünk, hogy nézzen szét, milyen világ van odalenn?

Űgy is lett. Másnap reggel fölkeltek korán. A kását megfőztek, jóllaktak és a munkához hozzáfogtak. Hogy most ki lesz az első, aki beleül a kosárba, aki lemegy? Hát most a Hegyhentergetőnek kell lenni elsőnek!

Beleű(l)tették a Hegyhentergető komát a kosárba, űk meg eresztötték lassan a kötélné(l) fogva lefelé. Egyször ordít, kiabál a Hegyhentergető koma a kosárba(n), rángati a kötelet:

— Húzzatok föl! Húzzatok föl! Mer(t) annyi kígyó, béka van, majd megesznek! Mind rám nyú(j)togati a fullánkját.

Pedig nem vót abba(n) semmi, csak úgy fé(l)t, nem mert lemenni.

Na, beleű(l)t a Vasgyúró a kosárba, az lement lejjebb. Lement jó félig a lukba, má(r) fele kötél elfogyott, de még mindég nem rázta a kötelet.

Egyszer elkezdi rángatni az is a kötelet nagyon keményen: Húzzák föl űtet!

— No, mit láttá(l), pajtás? Mi a bajod?

— Hú, pajtás, annyi odalenn az a tüzes béka, kígyó, varnyú, hogy maj(d) kivájták a szememet, pedig olyan sötétség van, hogy nem láttam a kezemet.

— No, majd én beleülök. Csak arra vigyázzatok, mikor háromszor meghúszom a kötelet nagyon, akkor leértem a földre, és akkor húzzátok föl a kosarat! Annak az lesz a jele, ha üres, akkor eresszétök szépen vissza! Akkor én má(r) kiszá(ł)tam belüle.

Fogta a Fatörő az ű vasnyelű baltáját a karjára, beleű(l)t szépen a kosárba.

Eresztötték a két kolega szívesen lefelé a Fatörőt, csak űk nekik nem köll lemenni, ereszkedni. Csak eresztik, csak eresztik le, egyszer világosságot lát a Fatörő alatta:

— No, talán má(r) leérök, nem messze van!

Egyszer csakugyan elérte aztán a földet alú(l). Hát olyan szép országot látott, olyan szép világrészt, amilyent még idefönt se látott. Kiszá(ł)t a kosárbú(l), szétnézett. Megrángatta a kötelet háromszor nagyon, hát egysző(r) láti, hát a kosár tűnik. Húzzák fölfelé.

— No, jó(l) van. Mos(t) megvárom, még visszaeresztik.

Még ottan á(ł)dogál a luk mellett, hogy várja a kosarat, hogy eresszék vissza, egyszer gyün elébe a Hétrőfös:

— Fatörő, add vissza a szakállamat! Látod, alig tudok járni, me(rt) ebbe vót az a kis erőm, ami vót.

De akkó(r) má(r) kicsit kezdött nőni a szakálla újra, csak hát kicsi.

— Visszaadom, ha megmutasztod, hogy hol van a legöregőbbik királylánynak a kastélya.

— Az(t) megmutasztom, pajtás. Nízz csak jobbra! Annak a nagy hegynek a tetején ott van egy szarkalábon forgó vár, tiszta rézbű(l) van. Ide látszik, mikó(r) rásüt a nap, me(rt) csillog. Abba(n) lakik a legöregőbbik királylány. De én úgy gondolom, te ahhol hiába is mész oda; mer(t) abba a várba te bemenni úgyse tudsz, mer(t) az mindég forog, és azt nem lehet megállítani soha, mer(t) annak a gazdája egy hétfejű sárkány.

— Nem bánom én, pajtás! Én megpróbálom, ha az életembe kerül is, de én odamögyök!

Elindú(l)t a hegy felé. Oda is ért, mire a nap majdnem hogy lenyugodott. Annyira nézi a várat, de az annyira forog, hogy nem tudja a kilincset elkapni.

— Á, mit! Maj(d) adok én neked! Maj(d) megá(ll)sz te magad szerint!

Fogta a baltát, megcsapta azt a szarkalábat, amijen forgott. A szarkaláb eltört, a vár meg fenékre esött, így megá(ll)t.

Fut ki a királylány a nagy zökkenésre. Majd minden ablak kipotyogott.

— Ki az, aki itt jár? Mer(t) az én férjem a hétfejű sárkány. Hét mérfő(l)drű(l) hazadobja a buzogányát. Mindön idegent széttép, akit itt talál.

— Nem bánom én, akármilyen is a te urad, akárhány feje van! Csak adjá(l) nekem enni, inni, mer(t) olyan ehős vagyok, alig látok! Mer(t) én az apádtul gyüvök, titöket keresni, mind a hármatokat, és hacsak löhet, meg is szabá-dítani.

Erre a királykisasszony úgy megörü(l)t, hogy örömébe(n) még táncó(l)ni is kezdött. Mindjárt a Fatörő komának a nyakába ugrott, megölelte, csóko(l)gatta:

— Na, gyűjjön be, majd adok akkó(r) innivalót eleget!
Bement, osztán jóllakott. Hozott neki a sárkánnak a legerősebb borábú(l). Tizenhétszörte erősebb lett, mint amilyen erős vót.

Még űk ottan beszé(l)gettek, diskurá(l)tak egymással, egyszer kint megpuffan valami. Hazadobta a sárkány a buzogánt. Az(t) kérdezi a Fatörő koma a lánytú(l):

— Mi vót ez a puffanás?

— Jaj, a férjem mos(t) dobta haza a buzogányát. Most útban van, gyün haza.

— No, ha ű hét mérfő(l)drű(l) haza tudta dobni, én visszadobom tizenégyre, hagy menjen vissza érte.

Avval kilépett a szobábú(l), fölkapta a buzogánt, úgy visszahajtotta, hogy a sárkánt maj(d)nem lecsapta. Tizennegyedik mérföldön egy óriási erdő közepibe egy fa tüvibe belefúródott. Sárkánnak vissza kellett érte repű(l)ni, de alig tudta megtalá(l)ni.

Mikor a sárkány megtalá(l)ta a buzgánt, óriásian megragudott, hogy miféle idegen lehet odahaza, aki űnála is még erősebb? Gyün ám nagy széllal-lobbal haza:

— Ki az, aki itt jár? Mindjárt szétszaggatom!

Gyün a királylány elébe:

— Kedves férjem, ne bántsdl, mer(t) az én bátyám gyütt el vendégségbe hozzánk!

— Hó, akkor jó(l) van. Szerbusz sógorkám!

Nyú(j)ti a sárkány azt a roppant karmas mancsait, hogy összetörje vele Fatörő komának a kezét. De a Fatörő koma úgy megszorította a sárkánnak a mancsát, hogy annak minden ujja kirepedt. A sárkán nagyot szisszent, mikor az ujja kirepedt:

— Ejnye, sógor, de kemény a kezed!

— Hát én csak, sógorkám, így szoktam odahaza parolázni.

— Na, gyere hát, akkor együnk egy kicsit elébb, mer(t)

éhös vagyok! Azután megbirkozunk. Amelyikünk erősebb, az lesz a győztes.

Ettek aztán mind a ketten. A sárkány adott úneki bort, de nem abbú(l), akibű(l) ivott. A sárkánnak jókedve lett:

— Na, gyere sógorkám, s birkozzunk!

Kimentek az udvarra, összekapaszkodtak. A sárkány a Fatörő komát térdre ejtötte, de a Fatörő koma a sárkánt fenékgig a földbe vágta bele.

— Ejnye sógorkám, de kemíny a kezed!

Avval kiugrott. Összekapaszkodtak újra. Harmadszor a sárkánt úgy vágta a földbe, hogy csak a fejei voltak ki. Avval fő(l)kapta fejszójét, és a fejét sorba mind egyenkint levágta. A nyelvit a fejűkbű(l) sorba kidarabó(l)ta, aztat a tarisznyájába belerakta egy csomagba.

Azt mondta a királykisasszonnak:

— No, most pakó(l)d össze mindön batyudat, és most menyünk a lukhoz, hogy miné(l) előbb hazakerüljé(l)!

Avval a királykisasszony kilépett a kastélybű(l). Ott vót az ó(l)dalán egy rézvesző. Fogta azt a Fatörő koma, rácsapott a rézvárta vele. Abbú(l) egy rézalma lett. Ezt ű beletette a tarisznyájába. Akkó(r) fogta a királykisasszont, a karjáná(l) fogva szépen a kosárhoz elvezette. Beleű(l)-tette, kötelet megrángatta nagyon. Egyször elindú(l)t a kosár fölfelé.

Hőj, mikor a két kolega meglátta, hogy egy kisasszon meggyütt, azok majdnem összevittak egymással, hogy mos(t) melyiknek a felesége legyen! Mer(t) a király azt ígerte, hogy aki megszabadítja, azé lesz a hármuk közű(l).

No, a királykisasszony ott maradt velük, mer(t) azt mondta, hogy ű addig nem megy haza az apjához, ha mindön nap kását eszik is, még a két testvére ővele együtt nem gyün.

Akkor a Fatörő koma elindul megin(t). Nézelődik széj-jel. Mos(t) menne, ha tudna, merre. Néz széjjel, hát a Hétrőfös ott áll előtte:

— Fatörő koma, add vissza a szakállamat! Ugy-e megmutasztottam a legöregebbik királylán kastélyát?

— Akkor visszaadom, ha megmutasztod a középsőét is, hogy hol van?

— Az egy kicsit messzebb van. Látod azt az ezüst színű hegyet? Ott van egy szép vár; tiszta ezüstbül van. Egy ezüst varnyúnak a lábán forog. Oda eljuthatsz, de hogy hogy szabadu(l)sz meg, aztat én nem tudom.

Így oszt a Fatörő koma elindú(l)t. Odaér a várhol, az is forog eszeveszettű(l). Hogyan menjen ű ebbe be?

— Á, mit spekulá(l)jak veled? Majd adok én ennek mindjárt!

Odacsapott, a varnyúláb eltörött. Az ezüstvár nagyot csöndű(l)t, és rögtön megá(l)t. Kilép a királykisasszony. Gyönyörű szép lán vót. A Fatörő koma megörű(l)t:

— No, ez még szebb, mint a másik! Nem baj, majd valahogyan csak megsegít tán ez is.

— Jó napot kívánok, királykisasszony!

— Adjon Isten, magának is. Hogy mert ide gyünni, mikó(r) az én férjem a kilencfejű sárkány? Kilenc mér-földrű(l) hazadobja a buzogányát, és minden embert szét-tép, akit itt talál!

— Nem baj, hűgom. Csak arra kérem, hogy adjon neköm inni, enni, me(rt) nagyon éhös vagyok!

— Azt adok szívesen, az van elíg.

Adott is a királykisasszony neki mindjárt enni-innivalót, sárkánnak a legerősebbik borábú(l) hozott. A Fatörő koma oly erős vót, hogy mikó(r) kifeszítette a karját, majdnem kipattant az ér belüle.

Még űk ottan szerelmetösködtek, beszé(l)gettek, egyszer megpuffant valami az udvaron. Királykisasszon rögtön ész-revette:

— Jaj, édös bátyám, most útba(n) van a sárkán haza! Hazadobta a buzogányát.

— Na, nem baj. Majd én visszakű(l)döm neki. Ű kilenc

mérföldrű(l) dobta haza, én visszaküldöm tizenyó(l)cra, hogy sétáljon utána!

Kilépett az udvarra, fölkapta a buzogánt, úgy visszahajította tizenyó(l)c mérföldre, hogy majdnem a sárkánt elütötte. A sárkán nagy mérgesen elrepű(l)t utána. Alig tudta megtalál(l)ni a borzasztó nagy sárba(n), amibe belevágódott. Kihúzta buzogányát, repül nagy mérgesen haza.

— Ki mert idegyünni? Mindjárt szétszagatom! Az én kastélyomba?

Kilép a királykisasszony elibe:

— Kedves férjem, az én édös bátyám gyütt el hozzánk vendégségbe. Ne bántsod ütet, nagyon jó ember ez, csak látogatni gyütt el hozzánk.

Megörű(l)t a sárkány:

— No szerbusz, sógorkám! Csakhogy elgyüttél egyszer hozzánk! Gyere be!

Nyú(j)totta a kezit, mint afféle jó barát, de a Fatörő koma észrevette a sárkány akaratát. Úgy megszorította ropant nagy mancsát, hogy kitekerete az összes ujját.

Megijedt a sárkány:

— Aj, sógorkám, de kemény a kezed! Nem baj, gyere be, oszt ebédő(l)jünk együtt!

Bementek, megebédöltek. Jó(l) beboroztak. Azt mondja a sárkány:

— No gyere! Mos(t) hát egy kicsit birkozzunk, melyikünk erősebb?

Kiá(l)tak az udvarra, elkezdtek birkózni. Hát a sárkány a Fatörő komát belevágta a földbe térdig. A Fatörő koma abba(n) a pillanatba(n) kiugrott, belevágta a sárkánt a földbe fenékgig. De abba(n) a pillanatba(n) az is kiugrott, belevágta a Fatörő komát derékgig. Fatörő koma is kiugrott, abba(n) a pillanatba(n) sárkánt rögtön derékon kaptá, úgy belevágta a földbe, hogy csak a feje maradt ki sorba. Előkaptá fejszójét, és ledarabó(l)ta sorba. A nyelvit szépen kidarabó(l)ta, azt is egy csomagba táskájába beledugta.

Bement a királykisasszonhoz a szobába:

— No, kisasszon, mos(t) szedje össze magát! Most elvezetöm a följáró útra, hogy talá(l)kozhasson nényével újra.

Avval a királykisasszon kilépett a kastélybú(l). Ő kihúzta az ezüst pá(l)cát az ó(l)dalábú(l), megütötte vele az ezüstvárat. Lett abbú(l) egy szép ezüstalma. Beletette tarisznyába.

Királykisasszont kezénél fogva elvezette a lukhol újra. (Ak)kor odaértek, elbúcsúzott tőle. Beleű(l)t a királykisasszony a kosárba, ű meg megrángatta a kötelet nagyon. Elindú(l)t a kosár fölfelé. A Fatörő maga maradt.

Megin(t) nézelődik széjjel, de nem lát sehol semmit. Tekint kicsit balra, hát ott van a Hétrőfös újra:

— Fatörő, add vissza szakállamat!

— Visszaadom, ha megmutasztod a legkisebbik királykisasszonnak a kastélyát is. Akkor nem bánom!

— Ugyan, má(r) kettőt megmutasztottam, még azt is kéröd?

— Mind a háromé kell! Két kolegámnak lesz felesége, de még nekem nincsen.

— Megmutasztom. Nézd, itt van balra! Ott van egy aranyásrga hegy, annak a tetejin egy aranyvár, egy aran-kacsalábon forog.

Elindú(l)t a Fatörő az aranhegy felé. Oda is ért hamarosan. Odaér, hát olyan gyorsan forog a vár, hogy ő nem látta meg annak a kapuját.

— Á, mit spekulálok vele! Maj(d) megállítom én űtet, ha akar, ha nem!

Kapta a baltáját, eltörte a réce lábát. Avval nagy csöndüléssel a vár megá(ll)t. Szaladt ki a királykisasszony:

— Ki az, aki itt jár, mikor az én férem egy tizenkét fejű sárkány? Tizenkét mér földrű(l) hazadobja a buzogányát, mindenkit széttép, akit itt talál!

— Nem baj az, királykisasszony! Csak azt mondja, hogy én a maga bátyja vagyok. Mer(t) én magát minden módon

meg akarom szabadítani. Mer(t) két nénje már fönt van a fölvilágon, csak még magára várnak. Mer(t) maga nekű(l) nem akarnak hazamönni az apjukhol.

— Na jó, akkor csak gyűjjön be!

Bement a királykisasszony. Úgy megszerette, hogy rögtön hűségöt esküdött előtte.

— No, hát most adjon neköm előbb enni-innivalót, me(rt) nagyon éhös vagyok!

— Azt adok rögtön.

Mindjárt a királykisasszony elkezdett előbb neki tála(l)ni. Hozott neki bort sokat, hogy csak még erősebb legyen! Mikor a Fatörő koma jóllakott, királykisasszonnyal ottan sokat beszél(l)getett, diskurá(l)t.

Egyszer nagyot csendül a várudvar, megpuffan valami. Királykisasszon mindjárt szaladt ki:

— Jaj, a férjem gyün haza! Hazadobta a buzogányát!

— Nem baj, majd én visszadobom neki.

Fölkapta a buzogánt, oly erőve(l) vágta vissza, hogy útjába(n) három feje a sárkánknak leszakadt. Nagyon megharagudott a sárkány, hogy mos(t) három fejit elvesztött, azér(t) hogy az ű buzogányát valaki visszadobta, és az ű fejit leütötte. Ki lehet ez odahaza? Mérgező vót szörnyen; gyütt haza nagy dühvel:

— Ki az, aki itt jár? Rögtön szétszaggatom! Má(r) három fejem lecsapott.

Mindjárt szaladt a királykisasszony:

— Kedves férjem, ne haragudj! Az én kedves bátyám van itt. Elgyütt hozzánk vendégségbe. Hát ű nem akart rosszat tenni veled, csak meg akart tréfá(l)ni. Azé(rt) dobta a buzogányod vissza, hogy tudd meg, hogy vendéged van odahaza!

— Na jó(l) van. Szerbusz, sógorkám! Csakhogy itt vagy! Nem sajnálom a fejem, van még elég!

Nyú(j)totta is a roppant nagy mancsát, hogy leszakassza a Fatörőnek az ujját, de a Fatörő úgy megmarkó(l)ta a

mancsát, hogy azt összenyomta úgy, mint a tésztát. Fő(l)-szissent a sárkán, mer(t) fáj neki szörnyen.

— Hát nem baj, gyere be, sógorkám! Most ebédöljünk! Egy kicsit pihenjünk, azután birkózzunk!

Jóllakott a sárkány Fatörövel együtt. Úgy beborozott, alig tudott a lábán megá(ll)ni. Jókedvébe(n) elkezdett táncó(l)ni. Örű(l)t neki, hogy na, most a Fatörőt ű megeszi.

Kimentek az udvarra birkózni. Hát avval má(r) több baja vót a Fatörő komának kicsit, mer(t) ez erősebb vót sokkal, mint a másik kettő. Ölre kapaszkodtak. A sárkány a Fatörőt belevágta a földbe fenékig, de a Fatörő is belevágta a sárkánt szintén derékig. Sárkány is kiugrott, megin(t) csak összekapaszkodtak. Birkóztak sokáig, még egymást el birták dönteni. De aztán nem nagyon sikerű(l)t neki, mer(t) Fatörő csak derékig szakadt belé a földbe a második dobásra.

Harmadszorra a sárkánt a Fatörő koma belevágta nyakig. Jó, de ez nem birt a fő(l)dbű(l) kimászni. Elkezdte a tüzet okádni, hogy avval a Fatörő komát mindönáron meg akarta pörköni. De a királykisasszony abba(n) a pillanatba(n) két kezébe két nagy vödör vizet hozott, aztat az egyiket a sárkánnak a lángjába beleloccsantotta, a másikat meg a Fatörő komának a nyakába öntötte, hogy meg ne égjen. Előkapta Fatörő a fejszóját, és ledarabó(l)ta a fejét sorba. Így a sárkánnak vége lett.

Akkor bement a királykisasszonhoz a kastélyba. Ottan hűségöt esküdtek egymásnak, hogy akármikor talá(l)koznak, de egymást el nem hagyják soha!

Avval a királykisasszony összeszedte a ruháit, kilépett a kastélybú(l). Kihúzta a Fatörő koma az aranyvesszőt a tartóbú(l), rácsapott a kastélyra. Lett belüle egy aranyalma. Beletette a tarisznyájába, a sárkány nyelveivel együtt.

Avval elindu(l)tak az útra. Mentek a lukhoz. Odaértek, ott megölelték, megcsóko(l)ták egymást. A kisasszont beleű(l)tette a kosárba, de ű maga nem ű(l)t bele, mer(t)

hátha a két kolega elszalajti a kötelet, vagy el találja szalajtani a kötelet, oszt akkó(r) meghalnak mind a ketten. De így egyenként maj(d) csak fölérnek.

Megrántotta a kötelet nagyon, a kosár elindult. Hamarosan üresen vissza is gyüött.

Akkor ű fogott egy nagy küvet, beletette a kosárba. Gondó(l)ta ű aztat, hogyha ő maga ül bele, űtet félig föl-húzzák az útra, (de úgy is szándékozott a két kolega), és akkor visszadobik kötelestül, hadd törje ki a nyakát, hogy meg ne szabaduljon soha! De űneki anná(l) több esze vót.

A küvet beletette, a kötelet megrángatta. A kosár elindú(l)t fölfelé, ű meg a luktú(l) fé(l)reá(ll)t. Egy kiszártat mú(l)va megpuffant valami. Visszaesött a kosár a küvel, a kötéllel együött.

— Na, ehun, éppen így gondó(l)tam. Ha benne lettem vó(l)na, mos(t) meghaltam vó(l)na, mer(t) a két kolega visszadobta.

Mikor a harmadik királykisasszon fölért, s kilépött a kosárbú(l), a három lány egymás nyakába ború(l)t, és örömköbe(n) sírtak. A két kolega, ez má(r) odafönt megegyezett, hogy a két királykisasszony az üvéké. El is vitték nagy örömmel az apjukhoz. Elvezették haza.

Megörü(l)t a király ennek a két fiúnak. Mer(t) nagyobb igazságnak a sárkányfejeket is elhordta le a Fatörő koma mindegyikét, és űk evvel bizonyították, hogy űk vágták le a sárkányfejeket, mind a háromat. Mer(t) a lányokat rákényszerítették arra űket, hogy bizonyítsák azt, hogy űk öldösték le a sárkányokat, mer(t) megölik az úton.

Hát a lányok bizonyították is az apjuknak, csak azt nem tudták megmondani, a két kolega, hogy hova lett a harmadik? De a kisasszonyok megesküdtek az apjuk előtt, hogy űk addig nem esküsznek meg senkivel, még a legkisebbik királykisasszonnak a vőlegénye meg nem gyün. Így űk oszt ott maradtak a királyudvarba(n). Hát ott öldögé(l)tek addig, várták, hogy a Fatörő koma hazagyün.

Jó(l) van, de ez még mindig lent van! Ott kóborol jobbra-balra, keresi az utat, hogy hogy tudna följutni? De nem tudta sehogy se megtalálni!

Egyszer néz széjjel maga mellett, hát ott van a Hétrőfös megin(t):

— Fatörő, add vissza a szakállamat! Ugy-e megmutasztottam mind a három királylán kastélyát?

— Visszaadom, ha megmutasztod azt az utat, hogy me(r)re mehetek én föl a felső világba?

— Há(t) azon, amelyiken legyütté(l).

— Há(t) azon nem lehet.

— Hanem van itten egy magos högy közelbe(n). Látod, hol van? — Mutatott jobbra. — Annak a tetejin fészkel egy nagy griffmadár. Azt, ha szépen megkéred, vagy ha tudsz neki enni eleségöt vinni, amivel ő kitart s fölvisz a hátán.

Ezt mondta a Hétrőfös. Azt mondja a Fatörő koma:

— Visszaadom a szakálladat, ha hozol nekem tizenkét kenyeret, tizenkét hordó bort és tizenkét ökröt.

— Na, én azt meghozom, csak a szakállamat add vissza!

(Ak)kó(r) ezt aztán a Hétrőfös hamarosan elő is hajtotta. A bort is hozta szekéren, az ökrök előtte. Ezt a Fatörő koma mind összepakolta egybe, és elkezdött hajtani az ökrökkel a hegy aljáig és onnan meg fölfelé.

Hétrőfösnek visszaadta szakállát. Az mindjárt odanyomta az álláhol. Az rögtön odanyótt úgy, mintha sose lett vó(l)na leborotvá(l)va. Akkor megörű(l)t és megköszönte a Fatörő komának, hogy a három sárkánt elpusztította, mer(t) az alvilágnak ű vót a királya. Így ű visszakapta az erejét, visszakapta a hatalmát. Ű lett az úr tovább.

Így a Fatörő koma elindú(l)t a hegynek fölfelé. Mikor fölért a hegytetőre, odaért a fészökhöl. Hát vót a griffmadárnak két kis kölyke, két kismadár, két fia . . . (hát mindegy az!) De akkora vihar gyűtt hamarosan, hogy majd lehor(d)ta űtet is a fészöktű(l), meg a madarakat is a fészök-

bű(l). Kapta az ű köpenyét, ami vót neki, ráterítötte a madarakra, meg önmagára, hogy ne ázzon meg. Mer(t) akkora jegek estek, mint a feje.

Egyször megsuhan valami, gyütt az öreg madár, (mi)kó(r) elá(II)t a vihar. Az mindjárt nekiesik a Fatörő komának. Szét akarta szagatni. De azt mondták neki a fiai:

— Ne bántsá, édösanyám, mer(t) ez a jó ember mentette meg az életünket, mer(t) másképp agyonverték vó(l)-na a jegek, akkora vihar vót itt minálunk!

— No, hát mondjad, hogy mit kívánsz azért(t), amiér(t) a két fiamat megmentötöd?

— Nem kívánok mást, csak vigyé(l) föl a fölvilágra!

— Fölviszlek, csak az az út nagyon nehéz és nagyon messze van. Odáig nem tudok kitartani. Annyi élelmet nem tudok magamnak szörözni.

— Szöröztem én már. Mondjad, hogy körű(l)belű(l) mennyi lönne elig?

— Elig lenne tizenkét ökör, tizenkét hordó bor, mög tizenkét kenyér.

— No, annyi éppen van. Én meg a tarisznyámbú(l) megélek.

— No, akkó(r) lehet. Kipihenem magam, és már indú(l)-hatunk is.

Fölpakó(l)ta azt a griffmadár hátára az egy batyut mind. Ű ráú(l)ta a nyakára. A madár elindú(l)ta, de avval a föltéttel, megmon(d)ta neki, ha ő jobbra veti a fejit, mikor má(r) éhös, akkó(r) dobjon a szájába egy kenyeret! Ha pedig balra veti a fejit, akkó(r) dobjon bele egy ökröt! Ha pedig hanyatt veti a fejit, akkor öntsön bele egy hordó bort!

El is indú(l)tak űk. Nagy kört alakított a madár a levegőbe(n), avval kapaszkodott mindég följebb, följebb, mindég följebb. Egysző(r) dobja a fejit jobbra, azután veti balra, és mindég csak beledobta a kenyeret is, az ökröt is, mikó(r) mi köllött.

Má(r) majd fölértek a magosba, hogy nem hibázott még csak száz méter, hogy fölérnek a partra, a fölső világba, akkorára elfogyott az élelmi . . . elemózsia. Kapta a Fatörő koma a kését, a combjábú(l) levágott egy darab húst, mer(t) már a madár kezdött forgolódni, hogy visszaesik, de attú(l) a darab hústú(l) oly erős lett, hogy két szárnylegyintéssel má(r) fönn is lett.

Mikor fölért a földre, a Fatörő koma leszá(II)t a madár hátárú(l). Azt kérdi tüle a madár:

— Mondjad ember, micsoda falat húst dobtá(l) utóljára a számba?

— Nézd, innen vágтам, a combombú(l) egy darabot!

— No, ha azt tudtam vó(l)na, hogy az emberhústú(l) ilyen erőt kapok, hát hiába mentetted meg a fiaimat a haláltú(l), de megettelek vó(l)na. De hát mivel ilyen hálás vótá(l), hogy megmentötted az életömet, nehogy úgy essek vissza, nézd, visszaadom a húst újra!

Azzal kidobta a húst a szájábú(l). Fatörő visszaillesztötte a helyire. (Ak)kor azt mondta a madár:

— Mos(t) húzz ki a bal szárnyambu(l) egy tollat! Abba(n) olyan nedvesség van, hogy akármilyen vágást vagy sebet bekensz vele, az sohase látszik meg, hogy hol vót elvágva. Ezt tedd el, ennek valamikor még hasznát vehetöd!

Így a Fatörő az ű sebeit bekente. Az egy pillanat alatt meg is gyógyú(l)t. A madártú(l) elbúcsúzott. Az visszarepű(l)t a hazájába. Ű meg elindú(l)t most az útjára, keresni azt az országot, ahol ű a királlyal megalkudott. De mos(t) má(r) ő nem tudta, hogy ű hol van vagy merre? Csak ű bolygott az alvilágba(n). De olyan szöröncséje akadt, útjába(n) találkozott egy jó kolegával, aki eldicseködött vele neki, hogy ű most megy nagy vendégségbe:

— Nagy lakodalom lesz hamarosan a szomszéd országba(n) a királyná(l), mer(t) két vitéz megszabadította a király mind a három lányát. És kihirdette a király még a szomszéd országba(n) is: annak öröme, hogy az ű lányait

megszabadították, hát ű mindenkit meghívott vendégségbe hozzá.

— No, akkó(r), pajtás, én is elmögyök veled.

Mentek osztán sokáig, hát egysző(r) csakis beértek abba a városba, akibe(n) lakott a király. Mennek direkt a királyi kastély elé. Kéretőznek be, hogy hát űk is elgyüttek vendégségbe.

Jó(l)van ám, de mikor a Hegyhentergető meg a Vasgyúró meglátták, hogy a Fatörő koma meggyütt, akkor űk szörnyen megijedtek. Futtak mingyárt a királyhol áru(l)-kodni, hogy idegyütt egy olyan embör, aki ha megláti űket, a királlyal együtt meggyilkoli. Pedig dehogy is vót űneki, esze ágába(n) se vót erre gondja, csak úgy hazudtak neki.

Jó, de eztet meglátta ám a legkisebbik királykisasszony is. Nem szó(l)t semmit, nem áru(l)ta el, hogy az az. Csak azt mondta az apjának:

— Édesapám, azt az embert, aki mos(t) gyütt, aztat semmi módon meg ne engedje, hogy valaki megbántsa vagy bezárja! Az lesz a mi legkedvesebb vendégünk.

A király megígérte, hogy nem lesz semmi bántódása, bátran ott lehet a vendégségen.

Készülődtek is a nagy lakodalomhoz.

Jó, de most a két királykisasszon menyasszony, de a harmadik nem! Annak nincs vőlegénye. Azt mondta a királykisasszony az édesapjának:

— Édesapám, hívasd ide az összes vendégeidet sorba elibem! Vonuljanak el előttem, hátha megtalálom köztük azt, akit én keresök. Akkor nem bánom, akkor esküvőre én is elmegyek.

Úgy is vót. A király megígérte, hogy megengedi. Abba(n) a napba(n) a király ki is hirdette mindjárt, hogy aki a királyi menyegzőn vendég akar lenni, az a kastély előtt, mind arra felé fordított arccal, úgy vonuljon el, menjen el!

Hát a Fatörő koma leghátú(l)sonak maradt. Má(r) elment az összes vendég mind. A király szomorkodik, hogy most

a legkisebbik lányának vőlegénye nincs. Egyször fő(l)ujjongott a legkisebbik királykisasszony:

— Édesapám, megvan! Itt van! Ez az!

— Melyik az, édes lányom? Mutasd csak!

Odavezette a király elibe. Az rögtön megismerte:

— Jaj, édös fiam, te vagy az, aki éntülem tizenkét ökröt kérté(l), tizenkét szekér kását és tizenkét szekér kendőrt és tizenkét szekér kenyeret?

— Igen, én vagyok!

— Hát hughyan, hogy te nem gyütté(l) a két kolegáddal együtt haza?

Elmondta a királynak, hogy hogyan járt velük. Mikorra a királykisasszonykát már mind fölkü(l)gte, utolsónak ő lett vóna a negyedik. De űtet félútrú(l) vissza akarták dobni, hogy haljon meg! De ű okosabb vót, mer(t) egy követ tett a kosárba, és ő így élve maradt, aztat dobták vissza.

— Hát majd, fiam, hát mi kitüntetést adjak én ennek a két gazfickónak?

— Semmit, király őfelsége! Hagyja csak úgy, ahogy vannak! Hadd legyenek a király őfölsége vője, de nem itt, ebbe(n) az országba(n).

Mer(t) a kisasszonyok megmondták az apjuknak, hogy űk csak olyan várba(n) laknak, amilyenbe(n) odale(nn). Ha eztet az ű férjük meg tudja szörözni, akkó(r) megesküdnek vele, de ha nem, akkor nem.

(Ak)kor aztán a király a Fatörő komát szépen fölkészítötte, legszebb ruháját ajálta neki, mint ifjú királynak. Így elmentek az esküvőre, mind a hárman. Mind a három pár.

Két kolega megbékü(l)t. Megörü(l)t, hogy a Fatörő koma újra megszabadú(l)t. Bocsánatot kértek tüle, hogy bocsásson meg nekik, amiér(t) ilyen huncutok vótak vele szömbé(n), mer(t) űk azt gondó(l)ták, hogy ű má(r) régön elpusztú(l)t.

Mögesküdtek osztán, nagy lakodalmat csaptak. Lakodalom után a Fatörő elővötte a tarisznyát, megmutasztotta a királynak mind a három almát:

— Nézze, király őfelsége! Ez a legöregebbik lánknak a kastélya, az egy rézsarkalábon forgó vár. Ez pedig egy ezüstvarnyúlábon forgó vár, ez a középsőé. Ezeket ahova én eldobom, azok odamennek lakni. Ez a harmadik pedig, ez az arankacsalábon forgó aranyvár, ez itt fog maradni.

Avval fogta a rézalmát, úgy elhajította kelet felé, hogy azután egy hónapig mindég utaztak, mire megtalálá(l)ták. Oda kellett menni a Hegyhentergetőnek lakni.

A középső almát, a másikat meg eldobta nyugat felé. Az meg két hónapig utazott, mire odaért, hogy ott tudjon lakni.

A harmadikat pedig odavágta az udvarba(n) a fő(l)dhöz. Királykastély helyött arankastély lett, arankacsalábon forgó vár lett belüle.

Így otthon maradtak békivel. Még máma is é(l)nek, ha meg nem haltak!

Itt a vége, tedd a jégre! Majd elcsúszik valamerre!